

فرهنگ تجاوز جنسی

دکتر رویا زراعت پیشه

تقدیم به
زنان سرزمینم، ایران

با حمایت
معاونت پیشگیری از وقوع جرم دادگستری کل استان البرز

تقدیر و تشکر

خدای را سپاس که از فضل خویش، مرا در دامان فرشته زمینی‌اش مادر و در پناه اسوه پایداری‌اش پدر، زندگی بخشید تا در سایه وجودشان، انسانی زیستن را بیاموزم و به عطوفت خویش، از وجود مقدس آموزگاران بهره‌مند نمود که در وادی پر فراز و نشیب زندگانی، مرا به مسیر کسب علم و دانش هدایت نمایند.

سپاس از استاد بی‌تکرار، دکتر عباس شیری که نهال این پژوهش را با باران علم و اندیشه‌های خویش سیراب نمود و در پرتو آفتاب صبوری و شفقتش، پروراند و تقدیر از اساتید بزرگوار، دکتر علی‌حسین نجفی ابرندآبادی و دکتر فیروز محمودی جانکی که با مشاوره‌های ارزشمندشان این نهال را شاخ و برگ بخشیدند تا ثمره آن، هم اکنون پیش رویمان باشد.

سپاس از اساتید گرانقدر دکتر غلامی، دکتر فرح‌بخش، دکتر عظیم‌زاده و دکتر زاهدی و دیگر همراهانی که با تجربیات ارزشمندشان، این پژوهش را ریشه بخشیده و در باغ بی‌انتهای دانش، ماندگار نمودند.

و در نهایت، مراتب سپاس و قدردانی خود را از مجموعه وزین نشر حقوقی میزان، کادر کوشا و توانمند آن و مدیریت شایسته و دلسوز این مجموعه، جناب آقای دکتر عباس شیری که با جدیت و پشتکار بی‌نظیر خود اثر پیش‌رو را به زیور طبع آراسته و به جامعه علمی عرضه داشتند، اعلام می‌دارم.

فهرست مطالب

تقدیر و تشکر	۵
مقدمه	۱۳
فصل اول: مفاهیم و مبانی نظری	۳۵
مبحث اول: مفاهیم	۳۸
گفتار اول: تطوّر مفهومی تجاوز جنسی	۴۱
بند اول: تحولات مفهومی تجاوز جنسی در بستر فرهنگ	۴۲
الف: رویکرد قدرت‌محور به مفهوم تجاوز جنسی	۴۳
ب: رویکرد مذهب به مفهوم تجاوز جنسی	۴۶
بند دوم: تحولات مفهومی تجاوز جنسی در بستر قانون	۴۸
الف: تحولات مفهومی تجاوز جنسی در قوانین پیش از انقلاب اسلامی	۵۰
ب: تحولات مفهومی تجاوز جنسی در قوانین پس از انقلاب اسلامی	۵۴
گفتار دوم: تجاوز جنسی در پرتو نظریه فرهنگی	۶۰
بند اول: تجاوز جنسی به مثابه جرم جنسیتی	۶۳
الف: جنسیت	۶۴
ب: مردسالاری	۶۶
بند دوم: جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی	۷۰
الف: جامعه‌پذیری در خانواده	۷۲
ب: جامعه‌پذیری در مدرسه	۷۶
بند سوم: کلیشه‌های جنسیتی	۷۸

۸ □ فرهنگ تجاوز جنسی

- الف: فرآیند کلیشه‌سازی مبتنی بر جنسیت ۷۹
- ب: فرآیند بازتولید کلیشه‌های جنسیتی ۸۱
- مبحث دوم: مبانی نظری ۸۴
- گفتار اول: نظرگاه زیست‌شناختی بر تجاوز جنسی ۸۵
- بند اول: فرضیه تحریک غیرقابل تحمل ۸۶
- بند دوم: فرضیه اغواگری بزه‌دیده ۹۰
- گفتار دوم: نظرگاه روان‌شناختی بر تجاوز جنسی ۹۴
- بند اول: فرضیه سرکوب جنسی ۹۴
- بند دوم: فرضیه بیماری روانی یا سابقه بزه‌دیدگی متجاوز ۹۵
- الف: متجاوزان سادیسمی ۹۷
- ب: متجاوزان خشمگین ۹۸
- ج: متجاوزان کینه‌جو ۹۹
- د: متجاوزان فرصت‌طلب ۹۹
- گفتار سوم: نظرگاه فمینیسم بر تجاوز جنسی ۱۰۰
- گفتار چهارم: نظریه ترکیبی تجاوز جنسی ۱۰۵
- الف: نظریه قدرت - کنترل پدرسالارانه ۱۰۶
- ب: نظریه خرده فرهنگ ۱۰۹
- ج: نظریه یادگیری اجتماعی ۱۱۰
- فصل دوم: مضامین نظریه فرهنگی تجاوز جنسی ۱۱۳**
- مبحث اول: بازتاب فرهنگ تجاوز جنسی در مؤلفه‌های فرهنگی ۱۱۸
- گفتار اول: ارزش‌ها و هنجارها ۱۱۹
- گفتار دوم: ادبیات ۱۲۳
- بند اول: ادبیات نوشتاری ۱۲۴
- الف: اشعار ۱۲۵
- ب: ضرب‌المثل‌ها ۱۲۶
- بند دوم: ادبیات گفتاری ۱۲۷

فهرست مطالب □ ۹

الف: لطیفه و طنزهای تجاوز جنسی.....	۱۲۷
ب: زبان محاوره.....	۱۲۹
گفتار سوم: رسانه.....	۱۳۰
بند اول: گزارش تجاوز در رسانه.....	۱۳۱
بند دوم: استفاده ابزاری از زنان در آگهی‌های بازرگانی.....	۱۳۳
بند سوم: هرزه نگاری.....	۱۳۴
گفتار چهارم: عرف و باورها.....	۱۳۹
گفتار پنجم: آموزش و پرورش.....	۱۴۰
مبحث دوم: اسطوره‌های تجاوز جنسی در نظریه فرهنگی تجاوز.....	۱۴۲
گفتار اول: مقصر پنداری و سرزنش بزهدیده.....	۱۴۳
بند اول: نظریه‌های علت شناسی مقصر پنداری و سرزنش بزهدیده.....	۱۴۴
الف: نظریه جهان عادلانه.....	۱۴۵
ب: نظریه خطای اسناد.....	۱۴۵
ج: نظریه آسیب ناپذیری.....	۱۴۶
بند دوم: سرزنش بزهدیده در گونه‌های مختلف تجاوز جنسی.....	۱۴۶
الف: تجاوز برق آسا.....	۱۴۷
ب: تجاوز اغوایی.....	۱۴۸
ج: تجاوز تلافی جویانه.....	۱۴۹
د: تجاوز اطمینان جویانه.....	۱۵۱
ه: تجاوز بهره جویانه.....	۱۵۲
و: تجاوز ناشی از فرهنگ مردسالارانه.....	۱۵۳
گفتار دوم: افسانه‌های تجاوز جنسی.....	۱۵۳
بند اول: متجاوزان، مردانی غریبه، منحرف و روانی.....	۱۵۶
بند دوم: بزهدیدگان، زنانی سست، بد و مستحق تجاوز جنسی.....	۱۵۹
بند سوم: زنان خواهان تجاوز جنسی.....	۱۶۱
بند چهارم: لذت زنان از تجاوز جنسی.....	۱۶۳
بند پنجم: ادعای واهی زنان در تجاوز جنسی.....	۱۶۵

۱۰ □ فرهنگ تجاوز جنسی

- بند ششم: رخ داد نادر تجاوز جنسی ۱۷۰
- فصل سوم: واکنش بزه‌دیده در تجاوز جنسی ۱۷۳**
- مبحث اول: وضعیت رضایت بزه‌دیده در حین وقوع تجاوز جنسی ۱۷۵
- گفتار اول: فقدان رضایت بزه‌دیده ۱۷۶
- بند اول: عنف ۱۸۲
- بند دوم: اکراه ۱۸۳
- بند سوم: خواب، مستی و بیهوشی ۱۸۵
- بند چهارم: بیماری، معلولیت و جنون ۱۸۸
- بند پنجم: تهدید و ترساندن ۱۸۹
- بند ششم: اغفال و فریب کودکان ۱۹۰
- گفتار دوم: وضعیت ذهنی متهم نسبت به رضایت یا فقدان رضایت بزه‌دیده ۱۹۴
- گفتار سوم: عدول از رضایت در روابط جنسی ۱۹۶
- مبحث دوم: سکوت بزه‌دیده پس از وقوع تجاوز جنسی ۱۹۷
- گفتار اول: علل فرهنگی سکوت بزه‌دیدگان تجاوز جنسی در ایران ۱۹۹
- بند اول: انکار واقعه ۲۰۰
- بند دوم: تقصیر بزه‌دیده و خودسرزنی وی ۲۰۲
- بند سوم: ترس از تلافی ۲۰۳
- بند چهارم: رابطه بزه‌دیده و بزه‌کار ۲۰۷
- الف: تجاوز جنسی ناآشنایان ۲۰۸
- ب: تجاوز جنسی آشنایان ۲۰۹
- بند پنجم: ترس از ایجاد ننگ در خانواده ۲۱۰
- بند ششم: ترس از شکسته شدن حریم دسترسی ۲۱۰
- گفتار دوم: علل قانونی سکوت بزه‌دیدگان تجاوز جنسی در ایران ۲۱۱
- نتیجه‌گیری ۲۱۳
- پیشنهادات ۲۲۱
- فهرست منابع و مأخذ ۲۲۹

فهرست مطالب □ ۱۱

۲۲۹.....	منابع فارسی
۲۲۹.....	کتب
۲۳۱.....	مقالات
۲۳۴.....	پایان نامه ها و رساله ها
۲۳۴.....	منابع لاتین
۲۳۴.....	کتب
۲۳۷.....	مقالات
۲۳۹.....	منابع اینترنتی